

пізнання світу, сила його таланту залежать від національного коріння й творчих здібностей.

Етнопедагогічний підхід забезпечує чітку реалізацію курсу «на утвердження державної незалежності України, на національно-культурне відродження народу, його національної свідомості, життєдайних джерел народної творчості, органічний зв'язок із кращими надбаннями загальнолюдської культури» [2, с. 254].

Таким чином, творча позиція митця повинна бути спрямована на інтереси народу, його світогляд, національну самобутність та лежати в основі його естетичних ідеалів у трактуванні зображуваної дійсності. Митець може зображати і щось зовсім стороннє, але його творчості буде притаманна народність, якщо на все він дивиться очима народу, якщо саме розуміння явищ життя продиктоване сподіваннями і поняттями народу та відповідає їм.

Список використаних джерел:

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський – К.: Знання, 2005. – 486 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.; іл.
3. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика / Художественное образование на Украине: теория и практика / О. П. Рудницька [та ін.]; заг. ред. О. В. Михайличенко, редактор Г. Ю. Ніколаї. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 255 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти // освіта України. – 2002. – 28 грудня.
5. Понамарьов А. Етнічність та етнічна історія України: курс лекцій: Навчальне видання. / А. Понамарьов. – К.: Либідь, 1996. – 272 с.

Луценко О.В.

асистент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ

В методології наукових досліджень існують різні підходи до визначення поняття «модель». З-поміж усіх інших ми виділяємо те, яке найбільш автентично співвідноситься з нашими уявленнями і у подальшому може бути екстрапольовано на дидактичну модель, а саме: «Модель – це створена або вибрана суб'єктом система, яка відтворює істотні для цієї мети пізнання сторони (елементи, властивості, відносини, параметри) об'єкта вивчення і через це знаходиться з ним в таких відносинах заміщення і схожості (зокрема ізоморфізму), що дослідження її служить опосередкованим способом отримання знання про цей об'єкт» [1, с. 28]

Виходячи з основних положень даної дефініції, зазначаємо, що дидактична модель відображає ключові компоненти педагогічної системи, які слугують вирішенню конкретних прикладних завдань. Не існує усталеної універсальної моделі, адже в залежності від спрямованості наукового

дослідження, вибору пріоритетів і домінант відбувається комбінаторне поєднання, що сутнісно відображає авторську концепцію.

Специфіка моделювання у педагогічній науці полягає в тому, що на першому етапі модель створюється як деякий абстракт, концепт, який потребує експериментальної перевірки на другому етапі. На відміну від моделювання в авіації, авто- і суднобудівництва, дидактична модель відпрацьовується на людях. Це означає, що в ході експерименту можуть виникати непередбачувані обставини, що справлятимуть позитивний чи негативний вплив на хід перевірки. У цьому випадку дослідникові необхідно навчитися розрізняти: це якийсь поодинокі випадки, що не входять до системи, а тому можуть бути проігноровані, або ж це не помічені ним раніше прояви тенденцій, явищ тощо.

Складність перевірки дієздатності дидактичної моделі полягає і в тому, що випробувачами у більшості випадків стають педагогічні/науково-педагогічні працівники, які здійснюють викладання у звичайному для себе режимі, а значить, на час проведення експерименту від них потребується вносити корективи в усталений стиль. Це стає додатковим фактором, що може впливати на дієздатність моделі і який науковець не повинен скидати з рахунків.

Також слід враховувати й обставини, що виникають через індивідуально-психологічні особливості здобувачів вищої освіти, їх життєві установки, навчальні звички, готовність достатньо тривалий час діяти в нових для себе умовах.

Врешті решт на експериментальну перевірку дидактичної моделі можуть впливати зовнішньо системні і внутрішньо системні детермінанти, опис яких ми наводили раніше. В нашому випадку вони суттєво вплинули на остаточний вигляд моделі, що склався в результаті корекції на третьому етапі її відпрацювання.

Враховуючи складність і багатоаспектність досліджуваної проблеми, дидактична модель має бути водночас науково обґрунтованою, логічною, наочною, максимально вичерпною, здатною до реалізації і відтворення у повсякденній практиці. Крім того, вона має об'єднувати в собі реально існуючі та гіпотетичні еталонні педагогічні умови.

У зв'язку з тим, що при проведеному нами багатофакторному й детермінаційному аналізі в ряді випадків констатувалася наявність управлінської вертикалі, виникає потреба закласти в основу дидактичної моделі ієрархічну структуру. Разом з тим, мета суттєвого розвитку суб'єктності здобувача вищої освіти, формування у нього свідомого ставлення до навчання, передбачає відхід від класичної субординаційної схеми у взаємних бінарних відносинах «викладач – курсант», поступову трансформацію таких відносин у своєрідну горизонталь на підставі застосування інноваційних освітніх технологій, насамперед, технології партнерства.

Враховуючи нерозривний зв'язок усіх компонентів, що входять до складу дидактичної моделі, варто в якості головного обрати системний підхід, завдяки якому охоплюються усі внутрішні й зовнішні підсистеми педагогічної системи. На підставі цього виділяються такі складові моделі, як цільовий,

організаційно-управлінський, суб'єктно-функціональний, змістовий, технологічно-процесуальний, оцінювальний-результативний.

Список використаних джерел:

1. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. – К.: навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні». – 2006. – 302 с.
2. Синьов В. М., Кривуша В. І. Соціально-педагогічна діяльність в ОВС: кадрова та виховна робота: навч.-метод. посіб. – К.: «МП ЛЕСЯ», 2008. – 152 с.
3. Тогочинський О. М. Виховання моральних орієнтацій у майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. М. Тогочинський; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2003. – 20 с.
4. Шаповал О. А. Формування професійно-пізнавального інтересу у майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / О. А. Шаповал; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2012. – 20 с.

Макеєва О.А.

аспірант,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

КОМУНІКАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

У зв'язку зі змінами у соціально-економічному, політичному житті, реформуванні системи вищої освіти, вимоги до випускників ВНЗ постійно зростають. Майбутні фахівці мають володіти на високому рівні усіма складовими професійної компетентності. У гіршому випадку – вони будуть не конкурентоздатними на ринку праці. Тому фахова підготовка майбутніх соціальних працівників має виходити на якісно новий рівень. До реалізації цього завдання необхідно підходити комплексно. Тому у цій статті ми вирішили теоретично обґрунтувати сутність комунікативного компоненту у структурі професійної культури майбутніх соціальних працівників, адже високий рівень комунікаційних знань, умінь та навичок є запорукою його успішної професійної діяльності та розвитку рівня професійної культури.

Проблемою підготовки соціальних працівників займалися О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, З.П. Кияниця, В.О. Кузьмінський та ін. В педагогічній науці цій проблемі приділяли увагу такі дослідники як А. Капська, Г. Мясойд, Л. Базілевська (особливості спілкування з клієнтом), Д. Малков, С. Бондар, І. Іванова, Т. Семигіна (специфіка комунікацій у соціальній роботі), Л. Долинська, С. Ставицька, М. Пашенко, О. Шепель (вирішення конфліктів) Серед дослідників теорії комунікації такі вітчизняні як Г. Андрєєва, А. Брудний, Л. Виготський, В. Вишняков, Н. Єрастов, В. Іванов, М. Каган, О. Леонтьєв, А. Соколов, та зарубіжні – М. Балдеггер, Л. Баркер, Р. Дафт, Г. Ласуелл, М. Мескон, О. Хольсті, Р. Якобсон.